

Poročilo o delu Sindikalne konference kulturnih organizacij SVIZ v mandatnem obdobju 2018–2022

Pripravila: mag. Mojca Jenko, predsednica Sindikalne konference kulturnih organizacij SVIZ

Mandatno obdobje 2018–2022 je v okviru Sindikalne konference kulturnih organizacij (SKKO) SVIZ zaključilo 45 zavodskih sindikatov z izvoljenim sindikalnim zaupnikom in štirje brez njih, posamezni člani pa so zaposleni v številnih drugih kulturnih zavodih širom države. SKKO je prek Svizovega članstva vpeta tudi v delovanje mednarodnih sindikalnih organizacij International Federation of Musicians in International Federation of Actors.

Prvo polovico izteklega se mandatnega obdobja je zaznamovala hitra menjava resornih ministrov: začeli smo pod ministrom Dejanom Prešičkom (odstopil 28. 1. 2019); za njim je za kratek čas vodenje Ministrstva za kulturo (MK) prevzel šolski minister dr. Jernej Pikalo, z 8. 3. 2019 pa je bil za resornega ministra imenovan mag. Zoran Poznič. Zadnji je bil s pomočjo državne sekretarke mag. Petre Culetto Svizov edini aktiven sogovornik med ministri celotnega mandatnega obdobja. Prisluhnila sta našim odprtim vprašanjem in kazalo je, da bomo nekatera od njih tudi rešili (npr. spremembo Pravilnika o pridobivanju strokovnih nazivov v dejavnostih varstva kulturne dediščine). Žal pa je posegla vmes višja sila: tedanja aktualna vlada je pod težo epidemije covid-19 klonila ter odstopila – in z njo tudi minister mag. Zoran Poznič.

Novo Vlado RS je oblikoval Janez Janša, vodenje Ministrstva za kulturo pa je prevzel dr. Vasko Simoniti. Večina časa zadnjih dveh let je bila podrejena reševanju izrednih in kriznih epidemičnih razmer v državi. Legitimna pričakovanja, da bo minister dr. Vasko Simoniti nemudoma začel delovati v dobro zaposlenih v kulturi, so se hitro razblinila: prvič se je zgodilo, da v nekaj tednih po ministrovem nastopu ni prišlo do spoznavnega srečanja (niti na daljavo ne!); še več, kljub konstruktivnemu pristopu SKKO in ponujeni pomoči pri reševanju epidemičnih razmer je bil SVIZ pretežno deležen ignorance; na številne pisne pobude smo v najboljšem primeru prejeli pavšalne oziroma brezpredmetne odgovore. Dialog med socialnimi partnerji je usahnil!

Na področju kulture so zavladale kaotične razmere, in sicer zaradi slabih oziroma premalo dodelanih navodil v boju s covidom-19, saj ta niso vključevala specifik raznoterih delovnih procesov in poslanstev različnih tipov naših institucij. V izjemno nezavidljivem položaju so se znašli tudi samozaposleni v kulturi in precejšnje število pogodbenih sodelavcev naših javnih zavodov (med njimi mnogi v prekarnem delovnem razmerju!). Javni uslužbenci so se znašli v nenavadnih okoliščinah: priporočeno je bilo delo od doma, vodstva naših zavodov pa večinoma niso premogla veččin, kako to realizirati; nekaterim delavcem so na sebi lasten način odredili delo od doma, druge so poslali na 'prostovoljni' dopust, tretjim so odredili čakanje na delo doma, številne pogodbene delavce pa so enostavno obvestili, da jih ne potrebujejo več. Odpirati so se začela vprašanja glede višine nadomestila za čakanje na delo doma, višine nadomestila za uporabo lastnih sredstev za tiste, ki so delali od doma, in glede dodatka za delo v zdravju nevarnih razmerah za one, ki so opravljali delo na delovnih mestih, če omenimo le najbolj pereča. Kljub zakonodaji, ki večinoma predvideva ukrepe v tovrstnih kriznih razmerah, pa je vlada izdajala odloke, ki so bili v mnogih primerih v neskladju z njo. Po hitrem postopku je sprejemala tudi t. i. protikoronske zakone, ki so resor kulture večinoma prezrli, v preveč primerih pa je z njimi posegala v posamezna določila drugih pravnih aktov, ki z epidemijo niso imela zveze. V takšnih razmerah je zbor SKKO sklenil, da ustavimo vse druge sindikalne aktivnosti, ki niso povezane z epidemijo, in sicer z namenom, da bi vladajočim v vsej hierarhiji odločanja (od ministra do direktorjev javnih zavodov) omogočili intenzivno in kakovostnejše reševanje epidemičnih razmer.

Zatem ko smo se začeli postopno vračati na delovna mesta, je narasla tudi aktualnost vse bolj perečega vprašanja dodatka za delo v zdravju nevarnih razmerah za vse zaposlene, ki so delali v tesnem stiku s sodelavci, in za tiste, ki so delali z uporabniki naših storitev. Kljub več dopisom, ki smo jih iz Sviza naslovili na Ministrstvo za kulturo – in tudi na Vlado RS – in v njih predstavil problematiko ter nakazali in utemeljili možne rešitve, smo prejeli odgovore (če smo jih sploh prejeli), ki so izkazovali nepoznavanje razmer na terenu ali pa so sporočali nepristojnost naslovljenca. V takem slogu so vladajoči delovali do izteka svojega mandata, posledično pa se je stopnjevala apatija kulturnikov, ki so po povratku v približno normalne razmere za delo postali še večji individualisti kot prej in so se posvetili izključno delu in skrbi za lastno preživetje.

Sindikalno delo je bilo v zgoraj navedenih razmerah zelo oteženo in okrnjeno. Kljub vsemu pa vodstvo SKKO ni mirovalo. S pomočjo sindikalnih zaupnikov smo skrbno spremljali razmere na terenu: pozorni smo bili na vse, kar se je tudi ob epidemiji dogajalo na področju kulture in je imelo oziroma ima vpliv na delovne razmere in socialno-ekonomski položaj zaposlenih v kulturi. V celotnem obdobju sta bila sklicana dva zbora sindikalnih zaupnic in zaupnikov SKKO, predsedstvo se je sestalo na treh sejah, za zaupnice in zaupnike sta bila organizirana dva dvodnevna izobraževalna seminarja. Sindikalni zaupnice in zaupniki v zavodih s področja kulture v mnogo primerih delujemo v težkih pogojih, saj je socialni dialog v naših sredinah šibek, sindikalni zaupnik je prevečkrat obravnavan kot moteči dejavnik. Zaradi kadrovske podhranjenosti in posledično preobremenjenosti so aktivnosti zaupnic in zaupnikov zelo otežene, večkrat tudi neizvedljive. Vse to so vzroki, da sindikalne zaupnice in zaupniki SKKO najpogosteje komuniciramo neformalno po e-pošti. Zaradi sindikalnega dela smo nemalokrat deležni mobinga, tudi odkritih groženj nadrejenih, kar potrjuje in odkrito priznava vse več zaupnic in zaupnikov. Vodstvo SKKO je prejelo informacije o vse pogostejših pritiskih nadrejenih na članice in člane sindikata, kar povzroča tudi izstope iz sindikata, v zadnjih mesecih tudi ukinjanje zavodskih sindikatov.

Opozoriti je treba, da ostaja nerešenih vrsta problemov – izzivov za naslednji mandat: odprava kadrovske podhranjenosti v velikem številu kulturnih zavodov (muzeji, galerije, arhivi, ZVKDS), povečanje svetov večjih zavodov (ZVKDS, SF, SNG Opera in balet, SNG Maribor); povečanje deleža predstavnikov zaposlenih v svetih zavodov (ne več 'do 1/3', ampak 'najmanj 1/3'); (ne)delovanje Kulturniške zbornice; ustanovitev specialne zdravstvene ambulante za zaposlene v kulturi (specifike zaposlenih v uprizoritvenih in glasbenih umetnostih, v konservatorsko-restavratorskih dejavnostih ipd.); popravki oziroma posodobitev Pravilnika o pridobivanju strokovnih nazivov v dejavnosti varovanja kulturne dediščine (po vzoru Pravilnika za zaposlene v arhivski dejavnosti); zvišanje plač na področju kulture in odprava anomalij v plačnem sistemu, nastalih po dvigu plač v vojski, policiji in zdravstvu; odprava diskriminatornega položaja zaposlenih v kulturi v primerjavi z drugimi segmenti javnega sektorja, in sicer v zvezi s pravnimi normami v proceduri izbora direktorja (ne predvideva mnenja zaposlenih o primernosti kandidata); zagotavljanje varnega delovnega okolja; organizacija sindikalne konference kulturnih organizacij na ravni Območnega odbora Ljubljane in okolice.

Vrsto let smo ugotavljali, da Ministrstvo za kulturo ne čuti potrebe po dialogu z izvajalci kulturnih dejavnosti, prav tako ne z našimi uporabniki. Očitno je bilo, da so njegovi uradniki večinoma vodili politiko izključevanja, namesto da bi delali v korist, podporo ter za razvoj kulture, umetnosti in ohranjanja kulturne dediščine v celotnem slovenskem kulturnem prostoru. Zapisano v novi koalicijski pogodbi, ki je bila podpisana po državnozborskih volitvah aprila 2022, pa vliva upanje, da bo socialni dialog vzpostavljen in da se bodo razmere posledično izboljšale ...